

Parental alienation:
Foreldrefientlig-/fremmedgjøring
Del 2

Hvordan kan vi forstå det som skjer ?

Hva kan man gjøre når egne barn er i ferd med å bli fiendtliggjorte?

Hva med terapi?

Hva med rettslig familiegjenforeningsterapi R-FGT ?

Overlege og spesialist i psykiatri Terje Torgersen, Bærum

Scandic Victoria Hotel den 17/3 2015

Little Albert (Watson & Raynor, 1920)

Ble utsatt for en meget kraftig lyd bakfra
Han viste deretter en rekke tegn på angst (gråt mm.):
ubetinget angstreaksjon

Eksperimentet ble utvidet til at den kraftige lyden kom nettopp det øyeblikket, hvor Albert strakte seg frem og berørte en **leketøyskanin**

Etter få gjentakelser kunne angsten så fremkalles alene ved synet av leketøyskaninen. Leketøyskaninen var blitt et **betinget stimulus**.

Etter dette oppsto en **stimulusgeneralisering**, hvilket innebærer at også gjenstander som hadde visse fellestrekk med leketøyskaninen kunne utløse angsten (en rekke andre lodne gjenstander som for eksempel pelsverk og vattdotter)

Den gradvise eksponeringsmetoden

- Lille Albert ble anbragt på mors fang, hvorefter en liten **vattedott** ble vist på lang avstand
Albert kikket på vattedotten, men viste ikke tegn på angst, og etter en tid opphørte interessen for angstdotten.
- Kort etter kunne vattedotten **flyttes litt nærmere** eller erstattes en litt større vattedott. På denne måten ble stimulusgeneraliseringen redusert og etterhvert oppløst.

Deretter ble prosedyren gjentatt med **leketøyskaninen**, først på lang avstand og så nærmere og nærmere i små trinn. Til slutt kunne Albert leke med kaninen igjen

Klient utsatt for grovt overfall og kvelningsforsøk på et sykehus med påfølgende PTSD-symptomer

Oppstilling av angsthierarki

Hensikt: Bearbeide opplevelse, ufrivillig gjenopplevelse, unngåelsesadferd og den sykelige alarmtilstanden

Angst-
nivå:

- 0-1 Se på et fototografi av institusjonen
- 2 Ta på et tynt halskjede
- 3 Kjøre sammen med ektefelle på veien forbi institusjonen
- 3 Berøring av nakken av ektefelle
- 4 Sykle på veien forbi institusjonen
- 5 Uledsaget gåtur på veien forbi institusjonen
- 5 Se på et fotografi av den voldelig pasienten

Oppstilling av angsthierarki

Hensikt: Bearbeide opplevelse, ufrivillig gjenopplevelse, unngåelsesadferd og den sykelige alarmtilstanden

Angst-

Nivå:

- 5 Påkledning med høyhalset pullover, som sitter tett på halsen
- 6 Uledsaget gåtur gjennom institusjonens park
- 6-7 Kortvarig opphold på naboavdelingen
- 7 Berøring av halsen, f.eks av en kollega
- 7 Møte på avdelingssjefens kontor
- 7-8 En halv dags arbeide på naboavdelingen
- 8 Kort opphold på avdelingen med en erfaren kollega
- 9-10 Opphold på sengeavdelingen, hvor overfallet skjedde

Narsissistiske foreldre

- Fordi de mangler **forståelse for andres følelser** forstår de ikke nødvendigheten av å inngå kompromiss eller hvordan deres oppførsel **påvirker deres barn**. Selv om du bør forsøke terapi som et første skritt, må det uheldigvis ofte trues med **legale sanksjoner**, slik som å miste omsorgsretten for å påvirke slike foreldre (Richard Warshak, Divorce poision s. 88)

Narkissos var i gresk mytologi en vakker unggutt som nymfen Ekko forelsket seg i. Han gjengjeldte ikke hennes kjærlighet og ble derfor **straffet av gudene til å bli forelsket i sitt eget speilbilde**. Da han bøyd seg over en kilde for å slukke tørsten ble han så forelsket og paralyisert av sitt eget speilbilde at han falt i vannet og druknet. Der han falt sto det etterpå en lilje som har fått hans navn (narsiss).

DSM V: Narsissistisk personlighetsforstyrrelse 1 % av befolkningen

JUNGELLOVEN -
Den sterkestes rett
Men hvor er
vokterne av barnas
rettigheter ?
Sover de ??

Christoffer-saken har blitt omtalt som «et nasjonalt symbol på systemsvikt og vold mot barn».

Gutten skal ha mistet sitt sikkerhetsnett fordi faren angivelig ble **nektet samvær** uten at noen reagerte.

Christoffer-saken var en barnemishandlings sak, med døden til følge, hvor 8 år gamle Christoffer Kihle Gjerstad (født 18. september 1996, død 2. februar 2005) **ble mishandlet og til slutt drept av sin stefar den 2. februar 2005**. Etter at saken først ble henlagt ble stefaren etterhvert dømt til 8 års fengsel, mens Christoffers mor ble dømt til 1,5 års betinget fengsel.

Alice Miller (1923-2010) :Destruktiv programmering begynte alltid med en brutal oppdragelse som innebar absolutt lydighet

„Beskrivelse av barndommen til Nazi-forbrytere, men også fra frivillige i Vietnamkrigen har bekreftet, at den intetanende programmeringen til destruktivitet alltid begynte med en brutal oppdragelse til absolutt lydighet og den totale ringakt for barnet.“

How parents may help create their own little narcissists

565 barn

Brad Bushman, a professor at The Ohio State University, co-authored the study, which tracked more than 500 children. It found **expressions of love and warmth produced healthy self-esteem** but **overvaluing kids, calling them “extra special,” “exceptional” or “more deserving” produced narcissists — people who think they’re superior and lack empathy.**

“It’s not good for parents to convey the message that their child is more special than other children are,” Bushman said.

“When narcissists don’t get the special treatment they think they deserve, they become angry and aggressive against others. They’re also very bad relationship partners.”

The study involved **565 children in the Netherlands who were 7 to 11 years old when the study began, and their parents.** They completed surveys four times, each six months apart. All the surveys used in the study are well established in psychology research.

Self-esteem and narcissism also develop in different ways, the study found.

While parental overvaluation was associated with higher levels of child narcissism over time, it was not associated with more self-esteem. **In contrast, parents who showed more emotional warmth did have children with higher self-esteem over time. Parental warmth was not associated with narcissism.**

“Overvaluation predicted narcissism, not self-esteem, whereas warmth predicted self-esteem, not narcissism,” Bushman said.

Medea og Jason

Jason vraket sin ektefelle til fordel for en yngre kvinne. Krenket og ydmyket, tok hun i psykotisk raseri livet av sine to barn for å ramme Jason, selv om hun var ansett som en god mor

Judith S. Wallerstein

i boken *Second chances* (1989)

- Medea ville ikke drepe barna sine; hun ville ødelegge Jason.
- Likeledes ønsker ikke moderne Medea'er å drepe barna sine, men de ønsker å **hevne seg** på sine tidligere koner eller menn - og det gjør de ved å **ødelegge forholdet** mellom den andre foreldren og barnet. **Ved å gjøre dette, skader de barnets psyke alvorlig og noen ganger ødelegger de også barnets psyke** (s.214)

Parental alienation syndrome (PAS)

Ifølge Gardner (1998) åtte primære manifestasjoner hos barn som blir ofre:

1. Det pågår en sverte- og nedrakingkampanje rettet mot den andre foreldren, og barnet blir besatt av hat mot han eller henne (the target parent, TP).
2. Absurde og overfladiske rasjonaliseringer (slurper suppe)
3. Mangel på ambivalens
4. « The independent thinker»-fenomen
5. Fravær av skyld hvordan barnet behandler TP
6. Barnet gir refleksartet støtte til AP i omsorgstvisten
7. Benytter fraser og ideer som stammer fra AP
8. Hele TP's nettverk blir rammet

The Target Parent (TP)

Den fientliggjorte/ utstøtte foreldren

Barn som våpen

- Plutselig kan TP oppleve at ens eget barn, som før var kjærlig og omsorgsfullt, oppfører seg som en psykopat. Hva har skjedd?
- Noen foreldre kan ønske å forlate eller **oppgi kontakten** med barnet, på bakgrunn av avvisningen fra barnet
- TP vil kunne avfinne seg med å spille en **marginal rolle i barnets liv**

Kort til en TP fra to tidligere kjærlige og omsorgsfulle barn:

DU ER EN STOR DRITT!
DET ER GREIT NOK AT DU
ØDELEGGER DEN 17. mai for oss,
MEN VI VIL ALDRI I LIVET
BESØKE ELLER SE DEG MER!

Hvor taushet ikke er gull

- Hvis du i en tidlig fase av fremmedgjøring av barnet får høre diverse usannheter som går på deg som person og som ikke kan ha noen annen kilde enn din eks, er det viktig at du i en empatisk tone forklarer barnet hvorfor slike utsagn ikke stemmer. **Bli for all del ikke sint. Ikke kom med negative utsagn om din eks.** Det kan komme til å straffe seg.
- Men et utsagn som følger kan være på sin plass: «Noen ganger hender det at pappa (mamma) ikke ønsker at vi skal være sammen og ha det fint. Men det er noe du ikke skal tenke på. Jeg vet at du trenger og er glad i både **mamma og pappa**» (Jfr. Richard A. Gardners bok 1984: The Boys and Girls Book of Divorce)

The Warshak test

- Hva er min **egentlige grunn** til gi denne informasjonen til barnet? (Hvilke motiver har jeg? Hevn?)
- Blir mitt barn **skadet** ved adferden som jeg vil kritisere?
Eller blir det skadet ved ikke å få informasjonen jeg vil gi?
 - Eks'ens tidligere abort
- **Hvordan vil det hjelpe** barnet å høre hva jeg vil fortelle dem? (Eks'en burde betalt mer i bidrag)
- Er **fordelene** ved å fortelle dette til barnet større enn mulige risikofaktorer? (Skape unødige problemer i forhold til eks'en)
- **Hvis jeg fortsatt var lykkelig gift** med min eks. og jeg ønsket å ta vare på barnets forhold til ham eller henne, hvordan ville jeg da ha taklet situasjonen?

PAS-kjernesyndrom

foreligger når barnet i forbindelse med at foreldrene går fra hverandre – vanligvis-relativt plutselig og uten erkjennbare grunner nesten fullstendig **avviser** den samværsberettigede foreldren og dennes nettverk og **kun forholder seg til** hovedomsorgsforeldren og dennes nettverk
(Def. Ved Rudolf Sponset, Erlangen)

The Alienating parent (AP)

Den indoktrinerende og favoriserte foreldren

- **Motiv:** Sette opp barnet mot den andre foreldren, ofte for å **eliminere** den uønskede foreldren ut av barnets liv slik at AP kan få full kontroll over barnet
- Utvikler **temaene** for avvisning
- Utvikler **teknikker for programmering** av barnet
- **Liten innsikt** vedr. hvilken skade barnet påføres

Intervjuer med 40 voksne som mener de har vært ofre for PAS

**Boken: Adult children of
parental alienation syndrome
Breaking the ties that bind**

Amy J.L. Baker: **This book is dedicated to the adult children of
parental alienation syndrome and their targeted parents,
may they find their way back to each other**

Mishandling og overgrep hos AP

- Mange av de som ble intervjuet i Amy Bakers undersøkelse hadde blitt fysisk eller seksuelt misbrukt:
- 17 hadde blitt **fysisk** misbrukt av AP
- 3 hadde blitt **seksuelt** misbrukt av AP
- 5 hadde blitt **seksuelt misbrukt av en steforelder**
- Baker skriver: ”**Fordi PAS representerer en form for psykisk mishandling, er det plausibelt at noen av faktorene som ligger til grunn for pariental alienation syndrome er de samme som ligger til grunn for fysisk eller seksuelt misbruk**”

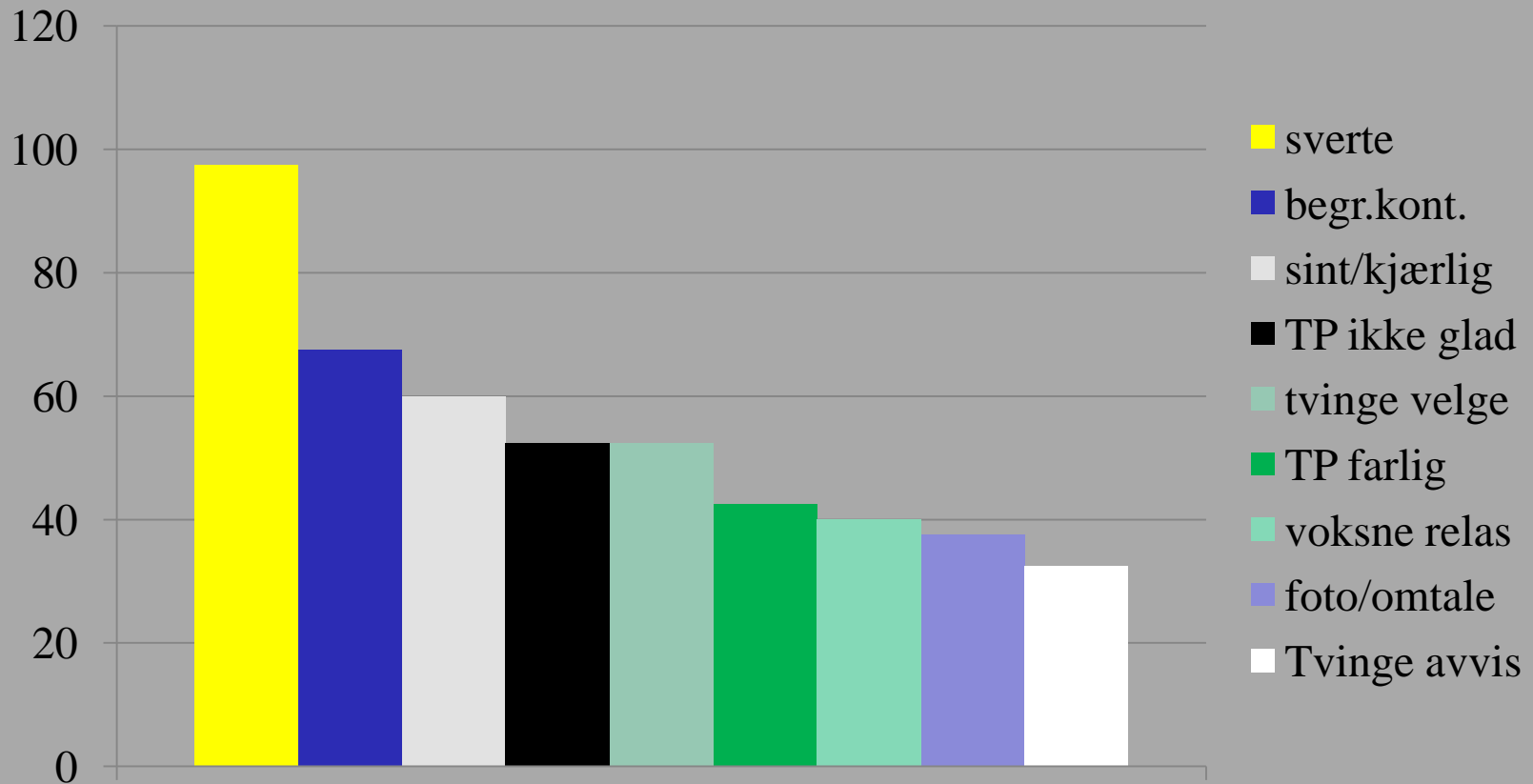
Strategier for å fremmedgjøre barn fra TP

32 forskjellige strategier ble identifisert

- Snakke nedsettende og sverte TP: 97,5 %
- Begrense kontakten: 67,5 %
- Trekke tilbake kjærlighet/ bli sint: 60 %
- Fortelle barnet at TP ikke er glad i ham/henne: 52,5%
- Tvinge barnet til å velge/ uttale lojalitet. 52,5 %
- Skremme barnet med at TP er farlig: 42,5%
- Betro seg til barnet om voksne relasjoner: 40%
- Begrense omtale og fotografier av TP: 37,5 %
- Tvinge barnet til å avvise TP: 32,5 %

9 av 32 strategier (i prosent)

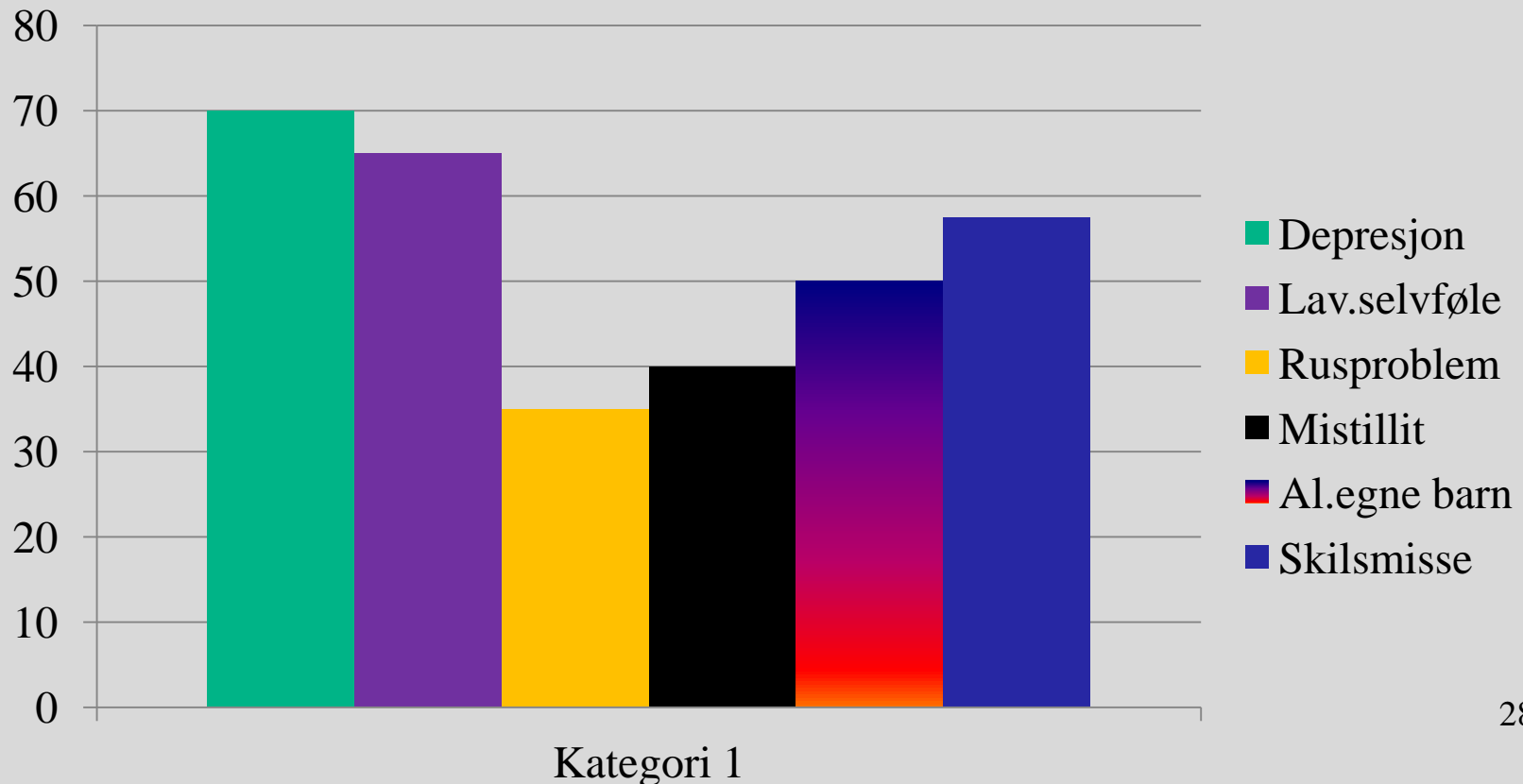
Forskjellige strategier ble brukt samtidig

Langtidseffekter i prosent

Amy J.L. Baker:

Bemerk at halvparten av de intervjuede hadde vært dobbelte ofre for PAS: Først som barn og dernest som voksne (som TP). Flere av de mannlige deltagerne fortalte at de hadde giftet seg med en person som personlighetsmessig lignet deres mor

TORTUR

En internasjonal forbrytelse

En rapport fra Amnesty International

Den greske psykologiprofessoren Mika Haritos
Fatouros undersøkte
metodene den greske Junta (1967-74) benyttet
for å utdanne sine torturister

Hvem som helst kan bli torturister ved hjelp av utstudert trening

«Dere må elske smerte», ble repetert om og om igjen

- Plukket ut ved 18 års alder –juntavennlig familiebakgrunn
- Torturopplæringen begynte ved 21 års alder
- Hensikten var å bryte ned elevenes vilje og gjøre dem til fullstendig lydige redskaper som kunne utføre hvilke ordre som helst. Det dreide seg om en effektiv hjernevask
- I begynnelsen ble elevene brutalt mishandlet av andre, og de ble utsatt for harde fysiske og psykiske overgrep
- De fikk knapt spise, gå på toilettet eller sove.
- I de første 3 månedene ble de fornedret og slått i timesvis hver dag og tvunget til å tilbe juntaens symbol - fuglen Phønix
- Under rettsaken i 1975 var det kun én av de 25 som angret

Forteller barn alltid sant om en eventuell hendelse ?

«Sam Stone» Fra boken «Jeopardy in the courtroom»

- I en studie besøkte Sam Stone klassserommet til en førskole. Han sa hallo, gikk rundt i rommet i to minutter, sa ha det og forlot rommet. Det var det hele. Han rørte ingenting.
- De neste ti ukene ble barna intervjuet fire ganger og ble bedt om å beskrive Sams besøk.
- En måned etter det fjerde besøket, intervjuet en annen voksen barna. Han spurte barna om om to hendelser som ikke inntraff: «Gjorde Sam Stone noe med en bok eller en bamse?»

- Forskerne fant ut at de kunne frembringe falske rapporter vedr. Sam både ved å **snakke nedsettende** om Sam og ved å stille barna **ledende, suggestive spørsmål**. Forut for Sams besøk ble barna fortalt en episode om hvor klossete Sam kunne være:
- Barna ble fortalt at Sam fikk låne en Barbie-dukke av fortelleren kvelden før Sam besøkte førskolen. Men denne gangen ble de fortalt at Sam snublet i trappen og brakk armen til Barbie-dukken. «Tenk at han alltid skal bli utsatt for uhell og brette ting!»

- Dagen etter Sam Stones besøk, ble barna **vist en tilsølt bamse** som ikke hadde vært i rommet under Sam's besøk. Barna ble spurt om de visste hvordan bamsen var blitt tilsølt.
- Et eksempel på et ledende (suggestivt) spørsmål var følgende: «**Husker dere da Sam Stone besøkte klasserommet deres og sølte kakao på den hvite bamsen?** Gjorde han det med vilje eller var det et uhell?»

Hvordan gikk så dette?

- Ved det siste intervjuet var det hele 72 % av barna som feilaktig kriminaliserte Sam Stone. Som i musefelle-studien spekket barna historiene med fabrikkerte detaljer, og nok en gang bommet ekspertene når det gjaldt riktigheten av det barna fortalte.

Ekspertene var sikre

- Forskerne viste videoer av intervjuene med barna til spesialister som snakker med barn i forbindelse med kriminalsaker og som behandler barn som antas å ha blitt misbrukt.
- Disse ekspertene var sikre i sine konklusjoner vedr. hvilke hendelser som hadde funnet sted og hvilke som ikke var reelle

MEN EKSPERTENE TOK FEIL !

De tok ikke bare feil. De tok grundig feil:

*De barna som de vurderte å være mest nøyaktige
var faktisk de som var minst korrekte når det gjaldt
hva de hadde opplevd*

Så kanskje det er på høy tid at Parental alienation
(PA) tas inn i det norske lovverket slik som i
Brasil? (Lei 12.318)

Når det gjelder
justismordet mot Atle
Joar Hage, henviser jeg
til mitt forrige foredrag.
Ifølge Wikipieda var
en av dommerne i saken
delaktige i justismordet
mot Fritz Moen

Hvordan vil **du** reagere hvis du
plutselig blir anklaget for
seksuelle overgrep av ditt barn?

Profesjonell tilnærming

Hvordan oppdage PAS

5 viktige kriterier

- Blokkering barnets **kontakt** med TP
- Ubegrunnede **beskyldninger** om TP om mishandling / misbruk
- **Forverring av forholdet** siden samlivsbruddet
- **Alvorlig frykt** hos barna for å mishage AP
- Tap av kontakt med hele **TP's nettverk**

Divorce poison eller mishandling?

- Prof. Richard A. Warshak i boken Divorce poison: The **spread of hatred** is one of the best ways to distinguish between children who are the **victims of divorce poison** and those whose **alienation is a response to mistreatment** by a hatred parent.
- Children who are severely abused by their fathers, for example, generally welcome the loving involvement of their father's relatives

Profesjonell tilnærming

Faktorer for deprogrammering

- Temaer og innhold i programmet
- Benyttede teknikker av AP
- Varighet og intensitet av program./ hjernev.
- Motivene til AP og det programmerte barnet
- Hvor stor og hvilken skade har prosessen medført?
- Vurdering av tilgjengelige ressurser
- Opprette forbindelse mellom barnet og deprogrammerer/terapeut

Viktige teknikk: Gjentakelser

Göbbels arbeidet etter prinsippet om at en løgn til sist blir en sannhet dersom den gjentas ofte nok. Hans dagbøker viser en mann som tydelig visste hvordan politisk propaganda skal konstrueres for å påvirke mest mulig effektivt.

Propagandaens mål er å få tilhøreren til å gjøre som propagandisten vil. For å få til dette, mente Goebbels at propaganda ikke må virke for åpenbar, den bør presenteres indirekte. Mottakeren må ikke skjønne at han blir manipulert.

Det giftige miljøet

- **Isolasjon**

- En forutsetning for all hjernevasking er noen grad av isolasjon av vedkommende fra andres innflytelse
- Enkelte religiøse sekter forlanger at medlemmene gjennomgår «avsondrings»-prosess fra venner og familie
- Isolasjon gjør barn mer mottagelig for «skilsmisse-gift» (Jfr. Richard A. Warshaks bok «Deivorce Poison»)

- **Flytting med barnet langt unna**

- **Stripping**

- Fjerne alt som minner om eks'en fra hjemme (fotografier mm.)
- Spørsmål: Hva forteller barna om moren?

Destruktive motiver hos AP

- Dårlige grenser
 - Evner ikke å se forskjell mellom egne tanker og følelser og barnas behov
- Hevn
- Narsissisme
 - Overdriver egen viktighet og nedvurderer den andre foreldren
- Skyld
 - Forsøker å underslå egne mangler som forelder ved å rakke ned på den andre foreldren

Destruktive motiver hos AP

- Utrygghet
 - Redsel for at barna vil foretrekke den andre foreldren
- Behov for å få ut sinne overfor eks'en ved å snakke med andre uten å skjerme barna
- Manglende vilje til å akseptere slutten på parforholdet med eks'en
- Paranoia
- Historie med et dårlig eller manglende forhold til minst en av sine egne foreldre

Destruktive motiver

- Fientlighet mot egne barn
 - «Beskyttelse» av barna dekker over en dypere spild hos AP
- Rettslige tvister om barna
- Ny egen partner eller eks'en finner en ny samlivspartner

Profesjonell tilnærming

- Kjennskap til potensiell risiko ved å starte deprogrammering
- Kjennskap til risiko for ”shutdown”
- Reedukasjon, Rådgivning, Terapi
 - Tradisjonell rådgivning og terapi er ikke effektiv i forb. med deprogrammering
- Hemmeligholdelse

Profesjonell tilnærming

- Måle forandringene som kan komme eller er oppnådd
- Selvmotsigende utsagn
- Ikke adekvat informasjon
- Angrep rettet mot TP's moral
- Ensidig allianse
- Spionering
- Manglene tillatelse til å være glad i begge foreldre

Profesjonell tilnærming

- Atypiske uttalelser
 - TP omgjøres til et monster: ”Han der ute”
- God/ dårlig forelder
 - SP: Hva slags mening har du om mamma?
 - Barnet: Jeg vet at mamma er slem.
 - SP: Hvordan vet du det?
 - Barnet: Fordi pappa sier det, og jeg tror på alt han sier. Pappa lyver aldri for meg

Profesjonell tilnærming

- Introduksjon av objektivt/subjektivt materiale
 - Jfr. profesjonelt intervju
- Modifikasjon av miljø i forhold til AP og TP
 - Restriksjon av kontakt med AP
 - ”Som en generell regel fant vi at forandring av det fysiske miljøet og økt sosial kontakt med den fiendtliggjorte foreldren er de store veiene å deprogrammere et barn på. Jo mer sammenhengende og regelmessig kontakt barnet har med den som programmerer og hjernevasker, desto mer sannsynlig er det at prosessen fortsetter og at skaden øker” (Clawar & Rivlin, s.148)

Et profesjonelt intervju

(etter kartlegging)

- **Barnet:** Faren min hater meg
- **Intervjuer:** Tror du det?
- **B:** Ja
- **I:** Vet du hvorfor du gjør det?
- **B:** Han bare gjør det
- **I:** Hva nøyaktig gjør han som får deg til å tenke at han hater deg?
- **B:** Han plager **oss**

- I: Hvordan da?
- B: Han kjører rettsak mot oss, det koster penger, og til og med gjør han at jeg må komme hit
- I: Så det at faren din går til retten er bevis på at han hater deg
- B: Ja. Han skulle bare latt oss være i fred og da ville alt være ok
- I: Hva nøyaktig tror du er grunnen til at han går til retten?
- B: Fordi han vil at vi skal ha det vondt
- I: Jeg spurte deg nettopp et spørsmål som gjaldt bare deg, og du svarte med ordet "oss". Hvem er "vi"?

- B: "Oss" er meg og mamma.... og søsteren min
- I: Kunne du svare på spørsmålet ut fra hva du selv mener? I din bevissthet, hva du selv tenker og mener?
- B: Jeg tenker at mamma er med, hun også
- I: Jeg forstår det. Men prøv å snakke til meg fra ditt eget hjerte fra nå av og uten at du tenker på hva noen andre tenker eller ønsker. Vi kan snakke om mamma senere. OK?
- B: OK
- I: Altså. Hvorfor ender pappa opp i retten?
- B: Han pukker på at **han vi se meg**

- **I:** Mener du at det at pappa vil se deg er beviset for at han hater deg?
- **B:** Det høres rart ut, når du sier det på denne måten
- **I:** Hvordan vil du uttrykke det?
- **C:** Det er forferdelig å gå til retten, å snakke med advokater, dommere, leger og alle mulige personer
- **I:** Men pappas ønske er å se deg. I ditt hjerte og hode, er det det samme som at han hater deg?
- **B:** Nei. Men mamma blir så stressa når det hender, og det er så vanskelig for meg å takle det

- **I:** Hvis jeg fortalte deg at pappa hadde tårer i øynene når han snakket om at han ikke hadde sett deg på 6 måneder, ville du tro meg da?
- **B:** (Barnet begynner å gråte). Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre. Jet vet ikke hva jeg skal gjøre. Det er så vanskelig
- **I:** Hvis det ikke ville stresser moren din, ville du ønske å se pappa oftere?
- **B:** Det skjer aldri. Hun ville bli veldig stressa. Det sier hun også
- **I:** Ville du ønske at jeg forsøker å hjelpe deg, hvis jeg kan?
- **B:** (Fortsatt gråtende) Ja ! (s. 147)

Fremgangsmåten:

1. Akseptering av barnets ståsted

– Faren min hater meg

2. Klargjøre grunnlaget for barnets meninger

Han plager oss

3. Skille barnets egne meninger og følelser fra andres meninger

Hvem er ”vi”?

4. Utforske videre barnets personlige oppfatninger og synspunkter

– Men du har rett til å mene noe selv også. Hva mener du selv?

5) Stille et kontradiktorisk spørsmål

- Men pappas ønske er å se deg. I ditt hjerte og hode, er det det samme som at han hater deg?

6) Skape en emosjonell kontakt til et objektivt faktum

- Pappa går til retten. Pappa hadde tårer i øynene

7) Hjelp barnet til å bli oppmerksom på at dets eget ønske var å beskytte AP.

Mamma blir så stressa

8) at moren kringkaster negative budskap

9) Denne nye erkjennelsen leder til et ønske om

profesjonell intervensjon og en enighet om å hjelpe barnet hvis det er mulig (s 147)

- Påstander om foreldre-kontaktpreferanser må testes med forsiktige intervjueteknikker som forholder seg til betingelsene for reell kontroll. I undersøkelsen forandret 65 % av barna påstandene sine umiddelbart.
- Intervjuer: Hvis manna sa det var OK, ville det hjelpe deg til å se pappa oftere ?
- Barn: Hun kommer aldri til å si det. Ikke tale om
- I: Men hvis hun gjorde det ?
- B: Ja, det tror jeg

Children held hostage

- Undersøkelsen viste også at **langsom "fase-inn rekontakt"** som oftest ikke var nødvendig eller spesielt effektivt, selv ved alvorlig programmering. Slik langsom rekontakt bare forsterket budskapet at TP var farlig når AP fortsatte indoktrineringen
- Av de ca. **400 sakene** hvor **retten** hadde økt kontakten med TP (og i halvparten av tilfellene hvor barna protesterte), hadde det ført til **positiv forandring i 90 % av tilfellene** når det gjelder forholdet barn-TP, i tillegg til eliminering eller reduksjon av mange sosial-psykologiske, utdannelsesmessige og fysiske problemer som barnet hadde før intervensjonen.

Children held hostage

”Virtually none of the accusations made by programmers and brainwashers were verifiable (”Poor parenting”, ”She hates the child”, ” He is never home”, ”She is not interested in their educational success,” or exaggerated for purposes of damaging the relationship (” He travels all the time”).

The majority of accusations were shown to be the opposite or to have no relevance to parenting contact. The exception, of course, was when various kinds of abuse and neglect were demonstrated by evaluators or therapists.” (side 165)

Richard A. Gardner

Studie av 99 indoktrinerte barn

- I hvert tilfelle hvor retten hadde redusert barnets tid med den programmerende foreldren førte dette til en reduksjon av fremmedgjøringen.
- Når retten ikke reduserte barnets tid med den programmerende foreldren, førte dette til at 9 av 10 barn forble fremmedgjorte

Psykisk barnemishandling

Professor Dr. Richard A. Warshak i boken
«Divorce poison»:

Experts regard the attempt to poison a child's relationship with a loved one as a form of **emotional abuse**. **As with other forms of abuse, our first priority must be to protect children from further damage.** This is not a time for silence

Family Reunification Treatment (FRT) in
a forensic setting

Rettslig familiegjenforenings-terapi
(R-FGT)

En integrert modell

- En avgjørende komponent i behandlingsmodellen ved familiegjenforenings-terapi er bruk av **rettssystemet** for å bevege partene mot de ønskede mål
- Tidligere erfaring har vist at dysfunksjonelle familier med PAS henvist fra retten ikke har resultert i effektiv terapi **med mindre retten har vært aktivt involvert**

Family Reunification Treatment (FRT) in a forensic setting

Rettslig familiegjenforenings-terapi (R-FGT)

- **Beordret av retten** i forbindelse med en pågående **rettstvist** om samvær/ omsorg
- **Utgangpunktet er barn som nekter å ha kontakt med den ene foreldren**
- Flesteparten av barna fyller kriteriene for **PAS**
- Retten har ved det rettsforberedende møtet ikke funnet en legal grunn som rettferdiggjør barnets vedvarende fremmedgjøring fra vedkommende forelder, og beordrer gjenforeningsterapi for å løse problemene og for å unngå ytterligere rettslig intervensjon, herunder rettssak.

Rettslig familiegjenforenings-terapi

- Når dette skjer blir en rettskjennelse signert av dommeren. Her blir foreldrene og barn pålagt å delta i behandlingen ved den instansen man har blitt enige om
- På denne måten henvender retten seg til det psykiske hjelpeapparatet for å bidra til å løse problemet. Behandlingen er altså ikke bare rekvirert av retten, men innebærer også en integrasjon av retten og helsetjenesten

Komponent 1: Integrasjon av klinikk og retten. Godt samarbeid avgjørende

- Når det gjelder familiegjenforenings-terapi (FGT), er ønske om forandring ofte fraværende hos den favoriserte foreldren og barnet.
- Den eneste som ønsker forandring, er TP
 - En ti år gammel gutt løp frem og tilbake til venteværelset, for å «kaste opp», fordi han skulle møte faren. Han hadde samme motargumenter som moren, som fremsto som hysterisk
 - Forholdet ble tatt opp med mor, og rapport ble sendt til retten
 - På bakgrunn av rapporten utrykte retten at med mindre det ble gjort fremskritt i behandlingen umiddelbart, ville retten vurdere å fjerne gutten fra mor.
 - Uken etter opphørte «brekningene», og gutten kunne gå ut og spise middag med sin far. Normale samvær ble etablert + terapi avsluttet

Integrasjon klinikk-rett uunnværlig:

- Dette var tredje gangen retten henviste til terapi. Far hadde liten tro på at mor (AP) ville samarbeide
- **Mor: Barna har blitt alvorlig traumatisert av faren**
- Samme dag som barna hadde avtale (uten far), ringte mor og fortalte at det var **umulig** for henne å få med seg barna.
- Terapeuten sendte umiddelbart et **brev til retten** og ba om assistanse. Retten innkalte til et **hastemøte**, og deretter ble **mor pålagt å betale alle avtaler hvor barna ikke møtte.**
- Etter dette bragte mor barna til **alle** avtaler uten ytterligere forviklinger

Komponent 2: Kartlegging og orientering

- Ved begynnelsen av behandlingen blir
 - hver av foreldrene og barna intervjuet hver for seg for å få nødvendig **bakgrunnsinformasjon** og deres syn på familiesamspillet
 - relasjonen til hver av foreldrene etablert med **tilbud om emosjonell støtte**
 - Klargjøring av **retningslinjer og rammer**
 - **Orientering om at terapeutens rolle er å reetablere forholdet mellom barn og TP, ikke å ta stilling til samvær**
 - Barnet gjøres kjent med **lokalitetene**, spesielt for å venne seg til rommet hvor besøkene skal finne sted

- I likhet med de voksne, får barna enkle selv-rapporterings-skjemaer ved begynnelsen av behandlingen. Alle barn som er 6 år og eldre, får «The Baker Alienation Questionnaire», som i en pilotstudie har vist seg å kunne skille mellom fiendtliggjorte og ikke-fiendtliggjorte barn (Baker, Burkhard, & Albertson-Kelly 2012)
- Et ytterligere testbatteri brukes for å teste emosjonelle og adferdsmessige forhold hos barna
- Hver av foreldrene gjennomgår
 - **Testinstrumenter** som screener for mulig barnemishandling (Milner 1980)
 - For psykopatologi og personlighetsproblemer (**MMPI-2** restrukturert utgave -Ben Porath & Tellegren 2008)
- Hvis det avdekkes forhold som tilsier at relasjonen mellom TP og barn bør **opphøre**, treffer dommeren en slik avgjørelse

Komponent 3: Opphør av barnets avgjørelsesmyndighet vedr. samvær

- Barnet kan ikke starte med gjenforeningsprosessen med TP hvis barnet tror at det selv kan bestemme
- Det er helt avgjørende at barnet blir fortalt at det er bundet av den rettslige ordren og at det derfor ikke har noe valg
- Det nytter ikke å slå seg vrang. Det er bare hvis TP opptrer dårlig at terapeuten kan be dommeren om å stanse samvær

Komponent 4: Håndtering av barns adferd

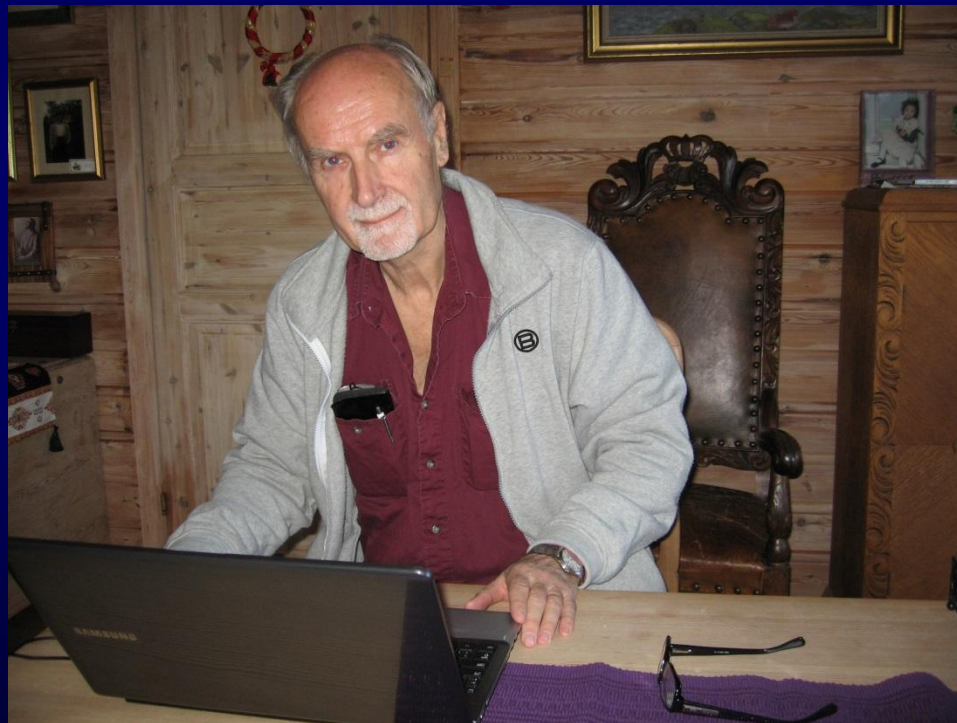
- I den første samtalen med terapeuten, blir barnet også fortalt regel 2:
 - At adekvat oppførsel blir forventet
- Denne regelen blir presentert i en setting hvor kontoret skal være et trygt sted for barnet
- I noen tilfeller kan det bli nødvendig å be om hjelp fra den favoriserte foreldren
 - I et konkret tilfelle hvor to alvorlig fremmedgjorte barn utagerte og forsvant fra kontoret, stanset den destruktive oppførselen straks moren ble gjort ansvarlig for oppførselen

Komponent 5: Eksponering på et trygt sted

In vivo desensibilisering

- **Viktig å kartlegge barnets angst på forhånd**
 - Barnet og terapeuten kan evt. sammen sette opp et **angsthierarki**, og bli enige om hvordan eksponeringen kan gjennomføres. Korte samvær i starten med fokus på hyggelige ting
 - Vurdere å bruke **engangsspeil**, hvor barnet kan se og høre TP, uten å måtte kommunisere med TP i starten

Vurdere å bruke Skype eller tilsvarende før barnet møter TP personlig

Komponent 5: Eksponering på et trygt sted

In vivo desensibilisering

- Kontoret hvor de to møtes skal være et trygt sted hvor barnet og TP kan oppleve noe hyggelig
- AP bes å bidra i forkant med å fortelle barnet at så er tilfelle
- Tiden barnet er sammen med TP økes gradvis
- Terapeuten trekker seg gradvis tilbake fra samtalene når dette er trygt nok for barnet

Komponent 6: Utvikling av alternative foreldrestrategier

- I FGT blir foreldre skolert mhp. hvordan de skal reagere hvis barna fremsetter anklager eller viser en provoserende oppførsel (Baker & Fine, 2008)
- TP bør unngå konfrontasjoner om hva som er sant, akseptere barnas følelser og vise hengivenhet for dem
- Når barna viser provoserende og hensynsløs oppførsel, må det settes grenser på en empatisk måte uten å overreagere
- TP minnes om at under den tøffe fasaden finnes «det virkelige» barnet

Komponent 7: Problemløsning og kontraktinngåelse

- I behandlingseansene blir barnet tilbudt å få hjelp til å løse problemene de opplever med TP. Dette sett med barnets øyne
- Et viktig fokus er hva barnet anser som de største hindringene for en normal barn-foreldrerelasjon
- I noen tilfeller kan det være på sin plass at TP gir en unnskyldning for at familien gikk i oppløsning og andre forhold som barnet har reagert på
- I noen tilfeller kan det være på sin plass at barn-TP inngår en «kontrakt» hvor TP vil unngå å gjøre noe i fremtiden og som barnet har reagert på tidligere

Komponent 8: Arbeid med den favoriserte foreldren (AP)

- I familier med foreldrefiendtliggjøring, vil **behandling** ikke bli tilstrekkelig effektiv så lenge foreldrefiendtliggjøringen fortsetter.
- I tillegg til å skolere og forklare prosessen med R-FGT, er det viktig å arbeide med AP for å forsøke å finne ut hva som genererer og vedlikeholder foreldrefiendtlighetsprosessen.
- I noen tilfeller vil AP ikke være klar over at noe ved ens egen adferd kan være hovedproblemet.

Komponent 8: Arbeid med den favoriserte foreldren (AP)

- Det er viktig å forklare AP hvilken skade fortsatt programmering vil innebære for barnet
- I noen tilfeller er utagering fra AP så uttalt at transportering av barnet til og fra må skje med en annen person. Ofte går prosessen da mye lettere
- Hvis AP ikke er villig til å samarbeide med terapeuten, vil det kunne være nødvendig med sanksjoner fra retten. Økonomiske sanksjoner eller midlertidig endring av hovedomsorgen kan bli nødvendig.

Komponent 9: Sjekke ut og inn

- Etter hvert som møtene på kontoret blir mer og mer komfortable og samvær blir mer rutine, kan supervisjonen gradvis også avta
- Barnet og TP kan forlate kontoret sammen, og «sjekke ut» etter avtale med terapeuten med avtale om å komme tilbake sammen.
- Når de er kommet tilbake, kan eventuelle problemer som har dukket opp under samværet tas opp med terapeuten
- Etter hvert kan denne prosedyren utvides til besøk hjemme, overnattinger og så flere dagers samvær, helt til det ikke lenger er nødvendig å returnere til terapeutens kontor.

Komponent 10: Co-parenting

- Når barnet har etablert normal eller tilnærmet kontakt med TP, kan det i noen tilfeller være aktuelt å hjelpe foreldrene med problemer seg i mellom.
- I disse tilfellene vil samtaler hvor barna ikke deltar kunne bidra til et bedre samarbeidsklima til beste for de små

Krigerske individualterapeuter

- I noen tilfeller vil barnet allerede være i «terapi» hos en terapeut, som ikke har innsikt når det gjelder PA og som aldri har tatt kontakt med den tilsidesatte foreldren.
- Slike terapeuter kan vært til stor skade for barnet, og kan i noen tilfelle ødelegge mulighetene for en vellykket rettslig FGT.
- I noen tilfeller kan det være nødvendig å stanse all annen terapi mens R-FGT pågår.

Amy J. L. Bakers undersøkelse

Hva med foreldre som gir opp ?

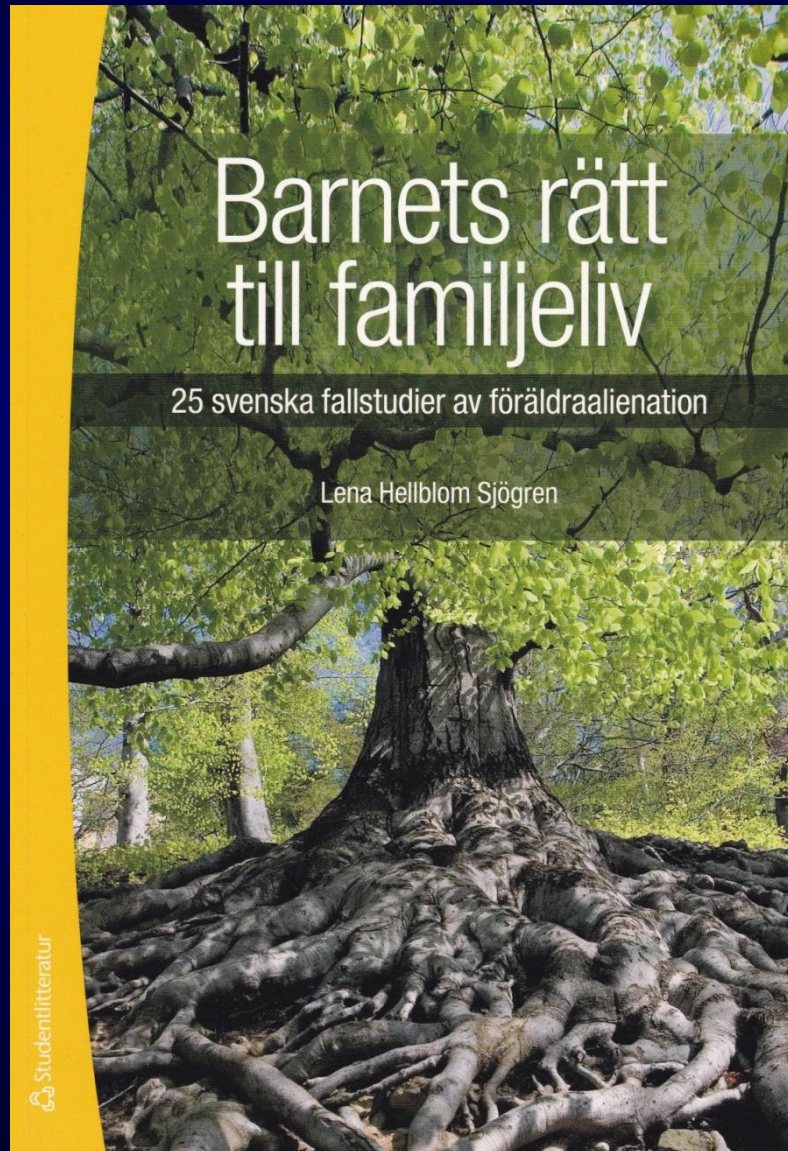
- ” De voksne barna følte seg krenket og sinte når den tilsidesatte foreldren til slutt ga opp å forsøke å ha en slektskapsforbindelse. Uansett hvor hårdnakket de hadde vært vedr. at de ikke ønsket å ha noe å gjøre med den tilsidesatte foreldren, så var de fortsatt sjokkerte når foreldren respekterte dette valget og trakk seg tilbake. Vanligvis ble dette oppfattet som avvisning.” (s. 212)

Amy J. L. Bakers undersøkelse

- ”De uttalte overbevisningen om at den tilsidesatte foreldren skulle ha forstått at barna var dukker, som bare etterapet ordene og utførte handlingene som de hadde lært for å opprettholde forholdet til den favoriserte foreldren. Egentlig ba de TP å handle som om det var to barn: Det fremmedgjorte barnet som gikk gjennom prosessen med fremmedgjøring og barnet som var glad i den tilsidesatte foreldren og aldri ønsket å miste tilknytningen”
- De ønsket også at TP skulle fortsette å sende kort og brev på tross av AP’s nedvurdering og hindring av kontakt.

Ulf Hyvønens doktoravhandling «Om barns farsbilde» fra 1993 viste at halvparten av barna ville bo hos pappa. I realiteten ble 6 av 7 svenske skilsmissebarn ble boende hos barnemoren. Et overveiende flertall av guttene ville vrake manna til fordel for pappa ved en eventuell skilsmisse.

Lena Hellblom Sjøgren. Etter min vurdering
nordens fremste familierettspsykolog

Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen (EMK) er et av de midler borgerne har til å prøve å forsvare seg mot overgrep fra eget lands myndigheter.

Artikkel 8 - Retten til respekt for privatliv og familieliv

1 Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.

Prosjektet

Likestilling og livskvalitet 2007

Utført på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet

- Menn vs. Kvinner i aldersgruppen 25-34 år som hadde barn med fraflyttet partner, anga følgende botid med egne barn :
- 40 % av mennene og 18 prosent av kvinnene svarte **aldri**

Dømt til fortsatt psykisk barnemishandling ?

- Mange unnlatesessynder i moderne norsk rettshistorie, hvor man i barnefordelingssaker lander på **status quo** istedenfor å hjelpe og redde barn som er i stor nød. Hvorfor skal ikke barnets beste tolkes slik at barn får en reell og helt nødvendig hjelp til å kunne vokse opp uten fortsatt psykisk mishandling ?
- *Prof. Warshak: “As with other forms of abuse, our first priority must be to protect children from further damage”*

Innst. O. nr. 100.

(1984-85)

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra representanten Carl I. Hagen til endring av barneloven.

(Dokument nr. 8-13)

Til Odelstinget.

Representanten Carl I. Hagen har den 15. mai 1985 satt fram et privat lovforslag til endring av barneloven §§ 34 og 44. Forslaget ble referert i Odelstinget den 20. mai 1985 og besluttet sendt justiskomiteen.

I barneloven § 34 foreslås et nytt tredje ledd om at barnet skal bli boende hos eller straks flytte til den av foreldrene som retten har bestemt skal ha den daglige omsorgen, uavhengig av om rettsavgjørelsen ankes. I lovens § 44 nytt annet ledd foreslås barnevernemnda gitt myndighet til å kontrollere at samværsretten blir praktisert. Det foreslås videre at den av foreldrene som har den daglige omsorgen for barnet, skal ha plikt til å møte i barnevernemnda etter innkalling. Som nytt tredje ledd foreslås en regel om at dersom en av foreldrene vanskeliggjør barnets samværsrett med den andre, skal dette regnes som særlig grunn for å få spørsmålet om foreldreansvaret eller den daglige omsorgen tatt opp på nytt.

Forslaget er grunngitt med at barnas rett til samvær med begge foreldrene ved skilsmisse ikke blir sikret godt nok gjennom den nye barneloven. Det er mulig for den av ektefellene som har omsorgen for barnet, å hindre barnet i å få sin rett til samvær med den andre oppfylt, uten at myndighetene har særlig mulighet til å gripe inn. Det anses der-

for nødvendig med lovendringer som både gir hjemmel for å sikre barnas rettigheter og gir et offentlig organ som oppgave å påse at samværsretten blir oppfylt.

Komiteens merknader

Komiteen vil vise til at det private lovforslaget berører viktige og kompliserte rettsspørsmål på et område som ofte er følelsesladet og vanskelig for de involverte parter. Disse spørsmålene krever etter komiteens syn grundig utredning og vurdering før en kan ta standpunkt. Det er ikke tilrådelig å foreta lovendringer på dette feltet uten at berørte og fagkyndige instanser har fått mulighet til å uttale seg.

Komiteen vil rå til at det private lovforslaget sendes Regjeringen.

Komiteen rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8-13 for 1984-85 - privat lovforslag fra representanten Carl I. Hagen til endring av barneloven - sendes Regjeringen til utredning og uttalelse.

Oslo, i justiskomiteen, den 24. mai 1985.

Helen Bøsterud,
leder.

Ragna Berget Jørgensen,
ordfører.

Georg Apenes,
sekretær.

Dokument nr. 8 - 13.

(1984-85)

Forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen datert 15. mai 1985 om endringer i lov av 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova).

Til Odelstinget.

Generell innledning

Barnas rettigheter ved skilsmisse som var ment å bli sikret gjennom den nye barneloven er i praksis ikke godt nok sikret. Særlig gjelder dette barnas rett til samvær med begge foreldre. Det har vist seg i praksis at selv om den av ektefellene som ikke har den daglige omsorg for barna har full eller spesifisert samværsrett, er det mulig for den av

na, allikevel å tape denne, fordi den annen part sikret seg omsorgen i rettsaksperioden. Dette må i høyeste grad være urimelig.

Dette private lovforslag tar sikte på å rette på disse forhold.

§ 34

§ 34 i barneloven gjelder foreldreansvaret

Dokument nr. 8-13 (1984-85)

§ 34

- § 34 i barneloven gjelder foreldreansvaret når foreldre er eller har vært gifte. Paragrafen omhandler foreldreansvaret og hvorledes dette skal gjøres. I dette forslag tas det opp følgende tillegg til paragrafen:
- «Barnet skal uten opphold tilflytte eller bli boende hos den av foreldrene som retten har bestemt skal ha den daglige omsorg, uavhengig av om denne rettsavgjørelse ankes»

Dokument nr. 8-13 (1984-85)

§ 44 Samværsrett

- « Barnet har rett til samvær med begge foreldra, jamvel om dei lever kvar for seg. Foreldra har gjensidig ansvar for at samværsretten vert oppfylt».
- Det er denne rett som barna har, ingen myndighet eller noen instans kan sike blir etterlevet i praksis. Det er mange forskjellige eksempler på hvorledes den av ektefellene som har den daglige omsorg for barna og har barna boende hos seg, hindrer eller direkte saboterer barnas rett til samvær med den andre av foreldrene. Dette private lovforslag tar derfor opp følgende tilleggsformuleringer i § 44:

Barnekonvensjonen, artikkel 9, punkt 3 lyder:

- Partene skal respektere den rett et barn som er adskilt fra en eller begge foreldre har til å opprettholde personlig forbindelse og direkte kontakt med begge foreldre regelmessig, med mindre dette er i strid med barnets beste

Dokument nr. 8-13 (1984-85)

- «Barnevernsnemnda eller den barnevernsnemnda bestemmer, påser og er behjelpelig med at samværsretten blir paktisert, slik at barnets rett til samvær med begge foreldre blir oppfylt uten opphold. Den av foreldrene som har den daglige omsorg for barna har plikt til å møte i barnevernsnemnda etter innkalling av barnevernsnemnda.
- Barnevernsnemnda kan, om den finner det nødvendig, søke hjelp hos andre myndigheter for å få til at denne plikten blir oppfylt.
- Dersom den som har barnet boende hos seg forhindrer eller vanskeliggjør at samværsretten fungerer, regnes dette som særlig grunn for den andre av foreldrene til å ta opp sak om foreldreansvaret eller den daglige omsorg for barnet etter § 37, siste ledd» (Særlige grunner -> ny rettsbehandling)

Bør vi ha en egen Familierett?

- **Spesialkompetanse** på barn og familierett
 - Kompetanse vedr. PAS, personlighetsforstyrrelser, mishandling og omsorgssvikt
- Skal kunne ilegge **rettslig familieegjenforeningsterapi** med strenge faglige og tidsmessige krav ved foreliggende PAS før evt. ordinær rettsbehandling
- Må ha et vidt **arsenal av virkemidler** for å sikre en effektiv terapi
 - Økonomiske og andre pålegg, reversering av omsorg mm
- Tett og fortløpende **samarbeid med det psykiske hjelpeapparatet** som får oppdrag om r-FGT
- Strenge krav til **utdanning med sertifisering**
 - Dommere og det involverte psykiske hjelpeapparatet

Barneloven endres

Familieretten integreres i lovverket

- **Delt omsorg/bosted** skal være lovens utgangspunkt for foreldre som går fra hverandre. Retten skal kunne idømme delt omsorg/bosted der dette vurderes å vært til barnets beste
- **Delt omsorg/bosted** for barnet skal praktiseres ved samlivsbrudd inntil juridisk bindende avtale foreligger
 - Ved melding om flytting og søknad om separasjon må slik dokumentasjon foreligge
- **Definering av PAS** gjøres i lovteksten
- **§ 34 endres i tråd med dokument 8-13 (1984-1985)**
- **Familieretten behandler alle saker vedrørende familierettslige forhold**, herunder foreldreansvar, delt omsorg/bosted, samværsrett, rettslig familiegjenforeningsterapi forut for rettsbehandling og sanksjonsmidler for å effektivere rettslige kjennelser

I USA har man i flere tiår hatt:

- Forpliktende deltagelse på et kurs om **følgene av skilsmisse for barn** som forutsetning for skilsmisse for foreldre med mindreårige barn (med en konkret læreplan som fremgår av lovverket og med lærekrefter med nøyte fastlagte faglige kvalifikasjoner)

Forutsetning for skilsmisse i USA

- Opprettelse av en «**parenting plan**», med plan om **samvær** (oftest delt/felles omsorg). En slik plan er også en **forutsetning for å få innvilget skilsmisse**. Hvis foreldrene ikke blir enige, kan retten **pålegge** partene forpliktende «mediation» eller «counseling» hos personer (psykologer, psykiatere ...) som retten anser kvalifisert og **utsette rettsprosessen et helt år**. Tilsvarende gjelder ved senere samværsproblemer

Vårt samfunns sosiale selvmord?

David Popenoe i boken «Families without fathers» :

- Vi vet nå ut fra en grundig undersøkelse av evidensen av dagens farsfravær har ledet til sosialt opprør - skadete barn, ulykkelige barn, formålsløse barn, barn som slår tilbake med patologisk adferd og vold.
- Farløse barn har en risikofaktor på to til tre ganger mer enn barn med fedre for en stor mengde negative konsekvenser, inkludert å falle ut av videregående skole, tenåringsgraviditet og å bli kriminell som ungdom.
- I tillegg til å ramme barna omfatter virkningene også en vedvarende forverrelse av livet til voksne menn og kvinner.
- Hvis de nåværende trendene fortsetter, kan vårt samfunn være på grensen til å begå sosialt selvmord

Før denne jenta til slutt fikk kontakt med sin far igjen, var hun overbevist om at ingen av foreldrene var glade i henne

Den aller beste venn

Det sitter en fugl på en naken
kvist

alene

Den blunker og titter på meg så
trist

alene

Den kikker rundt for å
finne

en fugl den kan stole på
en fugl som kan være den
aller beste venn

Og innest inne vet fuglen
at den dagen vil komme, da
den finner den fuglen den
leter etter.

Og da vil den nakne kvisten
som fuglen sitter på,
våkne og blomstre,
og fuglen får et glimt i øyet.

Et glimt som viser at
denne fuglen er glad!
Et glimt som viser at
denne fuglen vil leve!
Og den gleder seg til
hver dag når den står opp
om morgenen.

Den kvitner og ler, og
den smiler lurt, for nå
har den funnet sin
aller beste venn.

Des-95

Er våre politikere egentlig interessert i at våre barn skal en lykkelig oppvekst? Da må det handles nå !!!

"Was für ein Glück für die Regierenden, daß die Menschen nicht denken."
(Adolf Hitler, zitiert nach Joachim Fest, Hitler, 1973)